

УДК [316.454.54-027.561:355.343]:355.23
DOI <https://doi.org/10.32999/ksu2413-1865/2025-111-5>

СТРУКТУРА ГОТОВНОСТІ ІНСТРУКТОРІВ НАВЧАЛЬНИХ ЦЕНТРІВ ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ ДО ПРОФЕСІЙНОЇ ВЗАЄМОДІЇ

Пікус Дмитро Леонідович,
заступник начальника кафедри управління діями підрозділів військової розвідки
та Сил спеціальних операцій
Військова академія (м. Одеса)
bazalt8235@gmail.com
orcid.org/0000-0003-2654-1035

Метою статті є теоретичне обґрунтування структури готовності інструкторів навчальних центрів ЗСУ до професійної взаємодії у процесі перепідготовки офіцерів запасу. Дослідження спрямоване на визначення ключових компонент цієї готовності, їх змістового наповнення та взаємозв'язків, що має важливе значення для підвищення якості військової освіти в умовах реформування сектору безпеки та оборони.

У роботі використано комплекс **методів**, зокрема аналіз наукових джерел, систематизація підходів до тлумачення понять «готовність» та «професійна взаємодія», а також структурно-функціональний аналіз компонент готовності інструкторів. Дослідження базується на положеннях військової педагогіки, андрагогіки, психології праці та нормативно-правових документах, що регулюють діяльність ЗСУ.

Результати дослідження виявили, що професійна взаємодія у військовому контексті є комплексним багаторівневим феноменом, що інтегрує кілька ключових аспектів. Соціально-психологічний аспект підкреслює роль взаємодії як механізму регуляції міжособистісних відносин у військовому колективі. Функціонально-комунікативний аспект розкриває її як цілеспрямовану діяльність, що містить вербальні та невербальні комунікації, планові й ситуативні контакти. Інституційно-організаційний аспект розглядає взаємодію як елемент корпоративної культури з чіткою ролевою диференціацією, а освітньо-педагогічний як результат цілеспрямованого навчального процесу.

Структура готовності інструкторів до професійної взаємодії виявилася складною інтегративною системою, що складається з п'яти компонент. Мотиваційно-ціннісний компонент формує професійну спрямованість на співпрацю та відповідальність за спільний результат. Когнітивний компонент охоплює знання принципів андрагогіки, військової педагогіки, конфліктології та комунікативних стратегій. Операційно-діяльнісний компонент включає практичні вміння організовувати взаємодію у різних навчально-бойових ситуаціях, зокрема під час тренінгів, симуляцій та групових занять. Комунікативний компонент передбачає навички ефективного діалогу з урахуванням особливостей військового середовища. Рефлексивно-оцінний компонент забезпечує здатність до критичного аналізу та корекції власної професійної поведінки.

Висновки підтверджують необхідність подальших досліджень, зокрема розробки практичних методик підготовки інструкторів, впровадження інтерактивних тренінгів та вивчення впливу цифрових технологій на професійну взаємодію.

Ключові слова: професійна взаємодія, готовність до професійної взаємодії, навчальні центри Збройних Сил України, інструктори навчальних центрів, офіцери запасу, перепідготовка військових, педагогічна компетентність, комунікативні навички, мотиваційно-ціннісний компонент, когнітивний компонент, операційно-діяльнісний компонент, рефлексивно-оцінний компонент, стандарти НАТО, андрагогіка, військова педагогіка.

STRUCTURE OF READINESS OF INSTRUCTORS OF TRAINING CENTRES OF THE ARMED FORCES OF UKRAINE FOR PROFESSIONAL INTERACTION

Pikus Dmytro Leonidovych,
Deputy Head of the Department of Operations Management
of Military Intelligence Units and Special Operations Forces
Odesa Military Academy
bazalt8235@gmail.com
orcid.org/0000-0003-2654-1035

The article's **purpose** is to theoretically substantiate the structure of readiness of instructors of the AFU training centres for professional interaction in retraining reserve officers. The study aims to identify the key components of this readiness, their content, and interrelationships, which are essential for improving the quality of military education in the context of reforming the security and defence sector.

The study uses a set of **methods**, including analysis of scientific sources, systematisation of approaches to interpreting the concepts of 'readiness' and 'professional interaction', and structural and functional analysis of the components of instructor readiness. The study is based on the provisions of military pedagogy, andragogy, occupational psychology, and legal documents regulating the activities of the Armed Forces of Ukraine.

The study **results** showed that professional interaction in the military is a complex multilevel phenomenon that integrates several key aspects. The socio-psychological aspect emphasises the role of interaction as a mechanism for regulating interpersonal relations in a military team. The functional and communicative aspect reveals it as a purposeful activity that includes verbal and non-verbal communications and planned and situational contacts. The institutional and organisational aspects consider interaction as an element of corporate culture with a clear role differentiation, and the educational and pedagogical aspects result from a purposeful educational process.

The structure of instructors' readiness for professional interaction turned out to be a complex integrative system consisting of five components. The motivational and element of value forms a professional orientation towards cooperation and responsibility for a typical result. The cognitive component includes knowledge of the principles of andragogy, military pedagogy, conflictology, and communication strategies. The operational and interaction component includes practical skills in organising interaction in various training and combat situations, including during training, simulations, and group exercises. The communicative component involves the skills of effective dialogue, taking into account the peculiarities of the military environment. The reflective and evaluative component provides the ability to analyse and correct one's professional behaviour critically.

The **conclusions** confirm the need for further research, including the development of practical methods for training instructors, the introduction of interactive training and the study of the impact of digital technologies on professional interaction.

Keywords: *professional interaction, readiness for professional interaction, training centres of the Armed Forces of Ukraine, instructors of training centres, reserve officers, retraining of military personnel, pedagogical competence, communication skills, motivational and value component, cognitive component, operational and activity component, reflective and evaluative component, NATO standards, andragogy, military pedagogy.*

Вступ. Сучасні виклики у сфері національної безпеки та оборони України вимагають якісного оновлення системи військової освіти та підготовки, зокрема в частині професійної перепідготовки офіцерів запасу. У цьому контексті суттєво зростає роль інструкторів навчальних центрів Збройних Сил України як ключових суб'єктів організації та реалізації освітнього процесу. Ефективність їхньої діяльності значною мірою залежить від рівня сформованості готовності до професійної взаємодії – здатності до конструктивного співробітництва, прийняття спільних рішень, налагодження міжособистісних та міжінституційних зв'язків у процесі підготовки військовослужбовців.

Варто зазначити, що нині науковці приділяють досить багато уваги проблемі професійної підготовки майбутніх військових, зокрема інструкторів навчальних центрів. Так, В. Ткачук, О. Діденко, О. Шевчук виявили, що формування методичної компетентності інструкторів потребує інтеграції сучасних педагогічних підходів, технологій навчання та стандартів НАТО, з акцентом на розвиток практичних навичок, стресостійкості та здатності до адаптації. Ключовим фактором ефективної підготовки авторами визнано комплексний розвиток когнітивних, діяльнісних, комунікативних та рефлексивних компонентів методичної компетентності у поєднанні з постійним професійним самовдосконаленням (Ткачук, 2025). І. Зелений та А. Боярська-Хоменко виявили, що професійний розвиток офіцерів ґрунтується на поєднанні формальної освіти та неформаль-

ного навчання. Ключовим фактором ефективної підготовки визнано інтеграцію освітніх траєкторій з системою кар'єрного зростання, що дозволяє адаптуватися до сучасних викликів у військовій сфері, зокрема у процесі перепідготовки офіцерів запасу (Зелений, 2024). А. Зельницький, О. Заболотний, О. Васильєв, В. Корнієнко довели, що залучення іноземних інструкторів-викладачів є ефективним механізмом формування кадрового потенціалу ЗСУ, який сприяє розвитку професійних компетентностей та важливих якостей офіцерів (Зельницький, 2022).

Попри значну кількість досліджень, присвячених професійній підготовці військовослужбовців, проблема структури готовності інструкторів до професійної взаємодії в умовах перепідготовки офіцерів запасу залишається недостатньо вивченою.

Наукова новизна запропонованої теми полягає в уточненні структурної організації готовності інструкторів до професійної взаємодії з урахуванням специфіки військової перепідготовки дорослого контингенту – офіцерів запасу. У дослідженні запропоновано авторське бачення складників цієї готовності, визначено внутрішні взаємозв'язки між її компонентами.

Теоретичне обґрунтування проблеми. Формування готовності інструкторів навчальних центрів ЗСУ до професійної взаємодії є важливим завданням, що безпосередньо пов'язане з реалізацією державної політики у сфері національної безпеки та оборони. Необхідність його вирішення зумовлена положен-

нями Закону України «Про національну безпеку України» (Закон України «Про національну безпеку України», 2018), у якому визначено пріоритети підготовки ЗСУ, а також Закону України «Про військовий обов'язок і військову службу» (Закон України «Про військовий обов'язок і військову службу», 1992), що регламентує порядок проходження військової служби та підготовки офіцерів запасу.

Особливе значення мають нормативні документи, що регулюють організацію освітнього процесу у ЗСУ. Зокрема, Типовий план професійної підготовки інструкторів навчальних закладів сержантського і старшинського складу, що визначає завдання підготовки військовослужбовців і вимагає від інструкторського складу високого рівня професійної компетентності та здатності до взаємодії в умовах командної роботи (Типовий план професійної підготовки інструкторів навчальних закладів сержантського і старшинського складу, 2020). Відповідно до Стратегії воєнної безпеки України, досягнення оперативної та бойової сумісності з державами-членами НАТО передбачає удосконалення системи підготовки кадрів, зокрема й інструкторів навчальних центрів, на основі сучасних стандартів і підходів до професійної взаємодії (Стратегія воєнної безпеки України. Воєнна безпека – всеохоплююча оборона, 2021).

Також у контексті досліджуваної проблеми актуальними є положення Концепції трансформації військової освіти, де акцентується увага на необхідності розвитку комунікативної компетентності, командної роботи, педагогічної майстерності та лідерських якостей військових педагогів та інструкторів (Концепція трансформації військової освіти, 2022).

Ці документи наголошують на тому, що інструктор навчального центру виконує роль не лише носія знань і досвіду, але й координатора взаємодії між слухачами, викладацьким складом і командуванням. Отже, теоретичне обґрунтування проблеми формування готовності інструкторів до професійної взаємодії спирається на вимоги чинної нормативно-правової бази України, що визначає потребу у створенні ефективної системи перепідготовки офіцерів запасу. Розробка чіткої структури цієї готовності відповідає стратегічним завданням підвищення обороноздатності держави, узгоджується з принципами стандартизації військової освіти та сприяє вдосконаленню організації освітнього процесу в навчальних центрах ЗСУ.

Мета статті – обґрунтувати структуру готовності інструкторів навчальних центрів Збройних Сил України до професійної взаємодії, визначити її ключові компоненти, їх змістове наповнення та взаємозв'язки.

Методи дослідження. У роботі використано комплекс методів, зокрема аналіз нау-

кових джерел, систематизація підходів до тлумачення понять «готовність» та «професійна взаємодія», а також структурно-функціональний аналіз компонент готовності інструкторів. Дослідження базується на положеннях військової педагогіки, андрагогіки, психології праці та нормативно-правових документах, що регулюють діяльність ЗСУ.

Результати та дискусії. Аналіз наукових джерел дозволив виявити різні підходи до визначення поняття «готовність». Так, згідно зі Словником української мови, цей термін розглядається як «бажання зробити щось» та як абстрактний іменник до слова «готовий» (Словник української мови: 148, 1971). Дослідження показало, що поняття походить від слова «готовий» і в контексті людської діяльності відображає особливий стан, що формується через набуття досвіду та навчання (Словник синонімів української мови : 368, 2001). У «Тлумачному словнику» А. Івченка поняття «готовність» розкривається через кілька аспектів: як стан завершеності підготовки до дії, вираз згоди або наміру до дії, а також стан, близький до виконання конкретної дії чи досягнення мети (Івченко : 70–71, 2002). У військовій психології «готовність до дій» трактується як активний стан особистості, що передбачає мобілізацію ресурсів для виконання завдання, тоді як «психологічна готовність» визначається як динамічний стан, що включає внутрішню налаштованість і здатність до цілеспрямованих дій (Степанов, 2006).

Аналіз наукових джерел свідчить про відсутність єдиного підходу до означення дефініції «професійна взаємодія», що зумовлено багатомірністю самого феномена та особливостями контексту, в якому він розглядається. У психологічному дискурсі професійну взаємодію розглядають як складне багаторівневе явище, що охоплює процеси співпраці, спілкування, емоційної взаємозалежності та рефлексії. У педагогічному контексті акцент зміщується на цілеспрямовану взаємодію суб'єктів професійної діяльності, орієнтовану на досягнення спільних завдань, обмін досвідом і координацію дій у навчально-виховному процесі. Водночас фахівці з управлінської та організаційної психології тлумачать професійну взаємодію як систему комунікативних і кооперативних дій у межах професійного середовища, що забезпечують ефективне функціонування організації (Кожушко, 2013).

Попри розбіжності у підходах, спільним є розуміння професійної взаємодії як інтегрованого феномена, що охоплює когнітивний, емоційний, комунікативний і поведінковий аспекти діяльності, спрямованої на досягнення узгодженого професійного результату.

Зазначимо, що професійна взаємодія у військовому контексті набуває особливого зміс-

товного наповнення, що зумовлено специфікою діяльності Збройних Сил України, зокрема підвищеним рівнем відповідальності, загрозами життю, регламентованістю дій і високими вимогами до колективної злагоженості. Аналіз наукових позицій дозволяє виокремити кілька підходів до тлумачення цього поняття у межах військової професійної діяльності (Рижиков, 2020).

Соціально-психологічний підхід ґрунтується на уявленні про людину як соціальну істоту, а військова професійна діяльність передбачає постійний контакт з іншими. У цьому контексті професійна взаємодія трактується як засіб регуляції міжособистісних стосунків, що має суттєвий вплив на установки, поведінку та переконання військовослужбовців (Рижиков, 2020).

Функціонально-комунікативний підхід розглядає професійну взаємодію в ЗСУ як цілеспрямовану діяльність, що охоплює вербальне й невербальне спілкування, плановані або ситуативні контакти, а також опосередковані чи безпосередні впливи на колег та партнерів по службі (Рижиков, 2020).

Інституційно-організаційний підхід відображає вплив специфіки військової організації на зміст і форми взаємодії. Професійна взаємодія тут трактується як елемент корпоративної (командної) культури, в межах якої кожен офіцер виконує чітко окреслену роль, реалізується субординація та службова відповідальність, а підпорядкованість не виключає потреби у партнерстві та співпраці (Рижиков, 2020).

Освітньо-педагогічний підхід зосереджує увагу на формуванні здатності до професійної взаємодії ще в період навчання у ВВНЗ. Професійна взаємодія тут виступає як освітня цінність і як результат впровадження педагогічних інновацій, орієнтації навчального змісту на реальні ситуації служби та виховання культури командної роботи (Рижиков, 2020).

Необхідність формування готовності інструкторів навчальних центрів до професійної взаємодії зумовлюється низкою взаємопов'язаних чинників, серед яких особливе значення мають соціально-політичні трансформації, реформування сектору безпеки і оборони, а також процеси інтеграції України до євроатлантичного безпекового простору. В умовах динамічного оновлення Збройних Сил, що супроводжується модернізацією організаційних структур та зміною змісту професійної підготовки, взаємодія між учасниками освітнього процесу набуває визначального значення для досягнення цілей навчання. Цей процес ускладнюється специфікою контингенту, з яким працюють інструктори, зокрема дорослими слухачами – офіцерами запасу, які мають сформовану систему професійних уявлень, практичний досвід і власні стратегії само-

реалізації, що вимагає високого рівня комунікативної культури, гнучкості та педагогічної майстерності. Водночас актуалізується необхідність дотримання стандартів НАТО у сфері військової освіти, що передбачають засвоєння не лише предметних знань, а й розвиток спроможності до міжособистісної та міжфункціональної взаємодії, орієнтованої на досягнення спільної мети в умовах багатонаціонального середовища. Отже, сукупність зазначених чинників зумовлює стратегічну важливість формування професійної взаємодії як ключової складової професійної компетентності інструкторів (Пікус, 2023).

Структура готовності інструкторів навчальних центрів ЗСУ до професійної взаємодії репрезентує складне, інтегративне утворення, що забезпечує цілісне функціонування суб'єкта професійної діяльності в умовах командної, міжрівневої та міжінституційної взаємодії. Її змістовне наповнення зумовлено як особливостями інструкторської діяльності, так і загальними вимогами до професіоналізму в умовах сучасного військового навчального простору.

Визначення компонент у структурі готовності інструкторів до професійної взаємодії зумовлено міждисциплінарною природою феномену взаємодії, що охоплює мотиваційні, когнітивні, діяльнісні, комунікативні та рефлексивні виміри професійної діяльності. Такий підхід спирається на положення сучасної психології праці, андрагогіки та військової педагогіки, що підкреслюють нерозривний зв'язок між особистісною спрямованістю фахівця, його знаннями та уявленнями про процес взаємодії, сформованими вміннями і навичками ефективного залучення до професійного спілкування, а також здатністю до критичного аналізу й корекції власних дій у змінних умовах служби (Зелений, 2023). Визначені компоненти відображають цілісну систему професійної готовності, що забезпечує результативність взаємодії у процесі навчання військовослужбовців, зокрема в умовах інтенсивної бойової підготовки. Структура готовності зображена на схемі (рис. 1).

Мотиваційно-ціннісний компонент зумовлює стійке особистісне ставлення інструктора до процесу взаємодії, формуючи усвідомлення її професійної значущості, настанови на співпрацю, відповідальність за спільний результат та готовність до міжособистісної підтримки. Цей компонент тісно пов'язаний з професійною ідентичністю та спонукає до саморозвитку в площині командної ефективності.

Когнітивний компонент охоплює сукупність знань, необхідних для реалізації взаємодії в освітньо-бойовому середовищі, зокрема знання основ андрагогіки, військової педагогіки, комунікативних стратегій, типології

Рис. 1. Структура готовності інструкторів навчальних центрів ЗСУ до професійної взаємодії

конфліктів, способів їх конструктивного вирішення, моделей взаємодії в межах ієрархічних структур. Він забезпечує розуміння механізмів впливу, засобів навчального впливу та комунікативної динаміки в групі.

Операційно-діяльнісний компонент відображає сформованість практичних умінь організовувати та реалізовувати взаємодію в різних навчально-бойових контекстах (ситуації тренінгового моделювання, симуляції, злагодження в малих і великих групах тощо). До цього компоненту належать уміння координувати дії, підтримувати ефективний обмін інформацією, застосовувати ситуаційне лідерство й адаптивні стилі поведінки.

Комунікативний компонент розкриває здатність інструктора до налагодження продуктивного діалогу в умовах різнорівневої комунікації – міжособистісної, міжгрупової та міжструктурної. Йдеться про вміння враховувати соціально-психологічні особливості співрозмовників, дотримання військової етики комунікації, а також використання невербальних засобів впливу в критичних ситуаціях.

Рефлексивно-оцінний компонент виконує функцію внутрішнього контролю, передбачаючи здатність інструктора до критичного самоаналізу, виявлення сильних і слабких сторін взаємодії, переосмислення результатів спільної діяльності та прийняття рішень щодо удосконалення власної професійної поведінки в подальшій комунікації.

Значимо, що взаємозв'язок і динаміка компонент структури готовності інструкторів до професійної взаємодії зумовлюється як внутрішніми характеристиками самої структури, так і зовнішніми чинниками освітнього процесу і професійного середовища. Механізми взаємодії між компонентами реалізуються через їхню функціональну взаємозалежність:

мотиваційно-ціннісний компонент стимулює пізнавальний інтерес і сприяє формуванню когнітивної основи, що, своєю чергою, забезпечує продуктивність операційно-діялісного та комунікативного компонентів. Ефективна взаємодія, що здійснюється на основі отриманих знань і практичних умінь, потребує постійного рефлексивно-оцінного супроводу, який забезпечує зворотний зв'язок і корекцію всіх інших компонентів.

Процес формування готовності є поетапним і передбачає послідовне проходження інструктором фаз професійного становлення: від первинної орієнтації та мотивації до поглибленого засвоєння знань і методів, перших спроб застосування умінь у взаємодії до автоматизованого й гнучкого використання комунікативних стратегій у складних професійних ситуаціях.

На різних рівнях професійної зрілості проявляється якісна трансформація компонент: на початковому рівні переважає ситуативна мотивація й фрагментарне знання, тоді як на більш високому – формується стійка ціннісна позиція, системне бачення взаємодії та здатність до її критичного аналізу, що забезпечує професійну автономію, гнучкість і ефективність інструктора як суб'єкта взаємодії.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Дослідження показало, що поняття «професійна взаємодія» є багатовимірним і інтерпретується по-різному залежно від контексту. У військовій сфері воно набуває особливого значення через специфіку діяльності, зокрема жорстку регламентацію, високий рівень відповідальності та необхідність колективної злагоженості. Аналіз наукових підходів дозволив виокремити ключові аспекти професійної взаємодії: соціально-психологічний, функціонально-комунікативний, інституційно-організаційний та освітньо-педагогічний.

Виявлено, що готовність інструкторів навчальних центрів ЗСУ до професійної взаємодії є комплексною структурою, що містить мотиваційно-ціннісний (усвідомлення значущості взаємодії, орієнтація на співпрацю), когнітивний (знання принципів педагогіки, комунікації, конфліктології), операційно-діяльнісний (уміння організовувати взаємодію в тренінгових та бойових умовах), комунікативний (навички ефективного діалогу, врахування особливостей спілкування), рефлексивно-оцінний компоненти (здатність до аналізу та корекції власної поведінки).

На ефективність професійної взаємодії інструкторів впливають соціально-політичні зміни та реформи в секторі безпеки, інтеграція стандартів НАТО у військову освіту, особливості контингенту (офіцери запасу зі сформованим досвідом), необхідність адаптації до багатонаціонального середовища.

Серед перспектив подальших досліджень варто назвати такі: розробка методики формування готовності інструкторів до професійної взаємодії з урахуванням сучасних викликів, впровадження інтерактивних тренінгових програм, спрямованих на розвиток комунікативних і рефлексивних навичок, дослідження впливу цифрових технологій на професійну взаємодію у військовій освіті (симуляції, віртуальні тренування), порівняльний аналіз міжнародного досвіду щодо організації взаємодії у військових навчальних закладах.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Закон України «Про військовий обов'язок і військову службу», 1992. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2232-12#Text>
2. Закон України «Про національну безпеку України», 2018. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19#Text>
3. Зелений І.І. Ключові компоненти неперервного професійного зростання офіцерів. *Теорія та методика навчання та виховання*. 2023. №55. С. 52-62. <https://doi.org/10.34142/23128046.2023.55.05>
4. Зелений І.І., Боярська-Хоменко А.В. Професійний саморозвиток офіцерів розвідки у контексті реалізації принципу освіти впродовж військової кар'єри. *Освіта дорослих: теорія, досвід, перспективи*. 2024. Вип. 1 (25). С. 86-97. [https://doi.org/10.35387/od.1\(25\).2024.86-97](https://doi.org/10.35387/od.1(25).2024.86-97)
5. Зельницький А., Заболотний О., Васильєв О., Корнієнко В. Особливості формування військового кадрового потенціалу Збройних Сил України із залученням іноземних інструкторів-викладачів. *Військова освіта*. 2022. Вип. 1 (45). С. 71-84. DOI: 10.33099/2617-1775/2022-01/71-84
6. Івченко А. О. Тлумачний словник української мови. Харків : Фоліо, 2002. 540 с.
7. Кожушко С.П. Професійна взаємодія та її характеристики, 2013. URL : <http://library.uipa.edu.ua/images/data/zbirnyk/Kogysghko.pdf>

8. Концепція трансформації військової освіти, 2022. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1490-2022-%D0%BF#Text>

9. Пікус Д., Бондаренко А. Компетентнісний підхід до підготовки інструкторів навчальних центрів збройних сил України в умовах воєнного стану. *Військова освіта*. 2023. Вип. 2 (48). С. 212-220. DOI: 10.33099/2617-1775/2023-02/212-220

10. Рижигов В.С. Професійна взаємодія як невіддільний складник професіоналізму офіцерів Збройних Сил України. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*. 2020. Вип. 68, Т.2. с. 152-155. <https://doi.org/10.32840/1992-5786.2020.68-2.30>

11. Словник синонімів української мови : в 2 т. / А. А. Бурячок та ін. Київ : Наук. думка, 2001. Т. 1. 1040 с.

12. Словник української мови : в 11 т. / Акад. наук УРСР, Ін-т мовознавства ; редкол.: І. К. Білодід (голова) та ін. Київ : Наук. думка, 1970–1980. Т. 2 : Г–Ж / ред. т.: П. П. Доценко, Л. А. Юрчук. 1971. 550 с.

13. Степанов О. М. Психологічна енциклопедія. Київ : Академвидав, 2006. 424 с.

14. Стратегія воєнної безпеки України. Воєнна безпека – всеохоплююча оборона, 2021. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/121/2021#Text>

15. Типовий план професійної підготовки інструкторів навчальних закладів сержантського і старшинського складу, 2020. 0386-22 NATO Graphics & Printing. URL: https://www.nato.int/nato_static_fl2014/assets/pdf/2023/8/pdf/230828-deep-instructor-dev-ref-curr-en.pdf

16. Ткачук В., Діденко О., Шевчук О. Формування методичної компетентності інструкторів навчальних підрозділів у навчальних центрах збройних сил України: теоретичні та практичні аспекти. *Збірник наукових праць Національної академії Державної прикордонної служби України. Серія: педагогічні науки*, 2025. Вип. 40(1). С. 221-238. <https://doi.org/10.32453/pedzbirnyk.v40i1.1794>

REFERENCES:

1. Zakon Ukrainy «Pro viiskovyi oboviazok i viiskovu sluzhbu» [Law of Ukraine «On Military Duty and Military Service»]. (1992). [in Ukrainian] URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2232-12#Text>
2. Zakon Ukrainy «Pro natsionalnu bezpeku Ukrainy» [Law of Ukraine «On National Security of Ukraine»]. (2018). [in Ukrainian] URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19#Text>
3. Zelenyi, I.I. (2023). Kliuchovi komponenty neperervnoho profesiinoho zrostannia ofitseriv [Key components of continuous professional growth of officers]. *Teoriia ta metodyka navchannia ta vykhovannia – Theory and methods of training and education*. 55. 52-62. [in Ukrainian] <https://doi.org/10.34142/23128046.2023.55.05>
4. Zelenyi, I.I., Boiarska-Khomenko, A.V. (2024). Profesiinyi samorozvytok ofitseriv rozvidky u konteksti realizatsii pryntsypu osvity vprodovzh viiskovoi kariery [Professional self-development of intelligence officers in the context of implementing the principle of education throughout a military career]. *Osvita doroslykh: teoriia, dosvid, perspektivy – Adult education: theory, experience, prospects*. 1 (25). 86-97. [in Ukrainian] [https://doi.org/10.35387/od.1\(25\).2024.86-97](https://doi.org/10.35387/od.1(25).2024.86-97)

5. Zelnytskyi, A., Zabolotnyi, O., Vasyliiev, O., Korniienko, V. (2022). Osoblyvosti formuvannia viiskovoho kadrovoho potentsialu Zbroinykh Syl Ukrainy iz zaluchenniam inozemnykh instruktoriv-vykladachiv [Peculiarities of the formation of the military personnel potential of the Armed Forces of Ukraine with the involvement of foreign instructors-teachers]. *Viiskova osvita – Military Education*. 1 (45). 71-84. [in Ukrainian] <https://doi.org/10.33099/2617-1775/2022-01/71-84>
6. Ivchenko, A. O. (2002). Tlumachnyi slovnyk ukrainskoi movy [Explanatory Dictionary of the Ukrainian Language]. Kharkiv : Folio, 2002. 540 s. [in Ukrainian]
7. Kozhushko, S.P. Profesiina vzaiemodiia ta yii kharakterystyky [Professional interaction and its characteristics]. (2013). [in Ukrainian] URL : <http://library.uipa.edu.ua/images/data/zbirnik/Kogyshko.pdf>
8. Kontsepsiia transformatsii viiskovoi osvity [Concept of transformation of military education]. (2022). [in Ukrainian] URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1490-2022-%D0%BF#Text>
9. Pikus, D., Bondarenko, A. (2023). Kompetentnisnyi pidkhid do pidhotovky instruktoriv navchalnykh tsentriv zbroinykh syl Ukrainy v umovakh voiennoho stanu [Competency-based approach to training instructors of training centers of the Armed Forces of Ukraine under martial law]. *Viiskova osvita – Military education*. 2 (48). 212-220. [in Ukrainian] <https://doi.org/10.33099/2617-1775/2023-02/212-220>
10. Ryzhykov, V.S. (2020). Profesiina vzaiemodiia yak neviddilnyi skladnyk profesionalizmu ofitseriv Zbroinykh Syl Ukrainy [Professional interaction as an integral component of the professionalism of officers of the Armed Forces of Ukraine]. *Pedahohika formuvannia tvorchoi osobystosti u vyshchii i zahalnoosvitnii shkolakh – Pedagogy of the formation of a creative personality in higher and general education schools*. 68, 2. 152-155. [in Ukrainian] <https://doi.org/10.32840/1992-5786.2020.68-2.30>
11. Buriachok A. A. (Ed.). (2001). Slovnyk synonimiv ukrainskoi movy [Dictionary of synonyms of the Ukrainian language]. Kyiv : Nauk. dumka. 1. 1040. [in Ukrainian]
12. Bilodid I. K. (Ed.). (1971). Slovnyk ukrainskoi movy [Dictionary of the Ukrainian language]. Kyiv : Nauk. Dumka. 2 : H–Zh. 1971. 550. [in Ukrainian]
13. Stepanov, O. M. (2006). Psykholohichna entsyklopediia [Psychological Encyclopedia]. Kyiv : Akademvydav, 2006. 424. [in Ukrainian]
14. Stratehiia voiennoi bezpeky Ukrainy. Voienna bezpeka – vseokhopliuiucha oborona [Military Security Strategy of Ukraine. Military Security – Comprehensive Defense]. (2021). [in Ukrainian] URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/121/2021#Text>
15. Typovyi plan profesiinoi pidhotovky instruktoriv navchalnykh zakladiv serzhantskoho i starshynskoho skladu [Typical Professional Training Plan for Instructors of Non-commissioned Officer and Sergeant Training Institutions]. (2020). 0386-22 NATO Graphics & Printing. [in Ukrainian] URL: https://www.nato.int/nato_static_files2014/assets/pdf/2023/8/pdf/230828-deep-instructor-dev-ref-curr-en.pdf
16. Tkachuk, V., Didenko, O., Shevchuk, O. (2025). Formuvannia metodychnoi kompetentnosti instruktoriv navchalnykh pidrozdiliv u navchalnykh tsentrakh zbroinykh syl ukrainy: teoretychni ta praktychni aspekty [Formation of methodological competence of instructors of training units in training centers of the Armed Forces of Ukraine: theoretical and practical aspects.]. *Zbirnyk naukovykh prats Natsionalnoi akademii Derzhavnoi prykordonnoi sluzhby Ukrainy. Seriia: pedahohichni nauky – Collection of scientific works of the National Academy of the State Border Guard Service of Ukraine*. 40(1). 221-238. [in Ukrainian] <https://doi.org/10.32453/pedzbirnyk.v40i1.1794>

Дата першого надходження рукопису
до видання: 25.07.2025

Дата прийнятого до друку рукопису
після рецензування: 27.08.2025

Дата публікації: 30.09.2025